

Sida: un continent

Alarma a l'Àsia: al continent més poblat del món la síndrome d'immunodeficiència s'estén explosivament. L'Àsia aviat tindrà més afectats de la sida que no pas l'Àfrica. Els experts prediuen milions de morts i més víctimes que enlloc, si no s'hi fa res ràpidament.

Al panteó hindú hi ha una llegenda de la negra i terrible deessa Kali que diu: "Els caps dels teus fills, tallats renovadament cada dia, et penjen del coll com garlandes de flors. Que guarnida de mans humanes duus la cintura! Els nadons són les teves arracades. El teu somriure és espantós".

El món viu actualment en l'època de la deessa assedegada de sang. Però, al continent asiàtic on va néixer aquest mite, l'efecte exterminador de la sobirana de tots els mals amenaça de ser

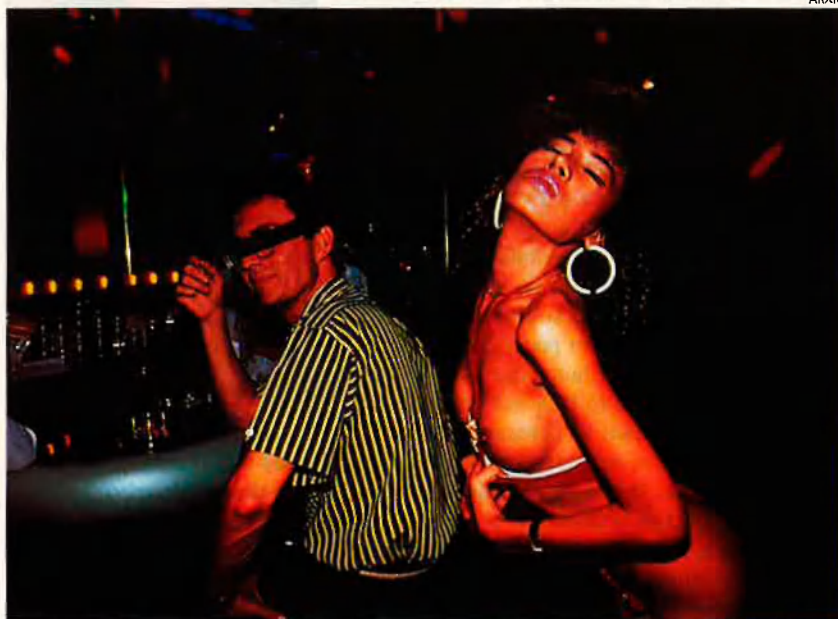
al peu de l'abisme

desbancat per una plaga apocalíptica: la sida.

La síndrome, que encara resulta un enigma, arribà tardanament a l'Àsia, uns deu anys després d'envair l'Àfrica. Mitchai Wirawaidya, delegat tailandès de la lluita contra l'epidèmia, diu que hi ha entrat com una misteriosa "onada nocturna".

Així, per exemple, els xinesos, desconcertats, van buscar un nom adient per a la nova malaltia que els havia arribat amb les sigles angleses AIDS (*Acquired Immunodeficiency Syndrome*)

ARXIU

ARXIU

La síndrome (esquerra), que encara resulta un enigma, arribà tardanament a l'Àsia, uns deu anys després d'envair l'Àfrica. Mitchai Wirawaidya, delegat tailandès de la lluita contra l'epidèmia, diu que hi ha entrat com una misteriosa "onada nocturna". La prostitució (dalt) és un potent negoci a Tailàndia.

i la van denominar amb els caràcters *ai* (afecció), *zi* (declaració) i *bing* (síndrome).

L'*ai*zibing ha esclatat com un incendi forestal. Ara s'escampa tan rabiosament de pressa que els científics estan convençuts que, al continent asiàtic, el més poblat del món, la síndrome d'immunodeficiència hi causarà més morts que no en cap altre lloc.

Els pronòstics són greus. A parer de Michael Merson, director del programa contra la sida de l'OMS, al 1992 van emmalaltir-ne més de dos milions de persones a tot el món i van contraure el virus més d'11 milions: més de 7 milions a l'Àfrica, 1,4 milions a Llatinoamèrica, 1,3 milions a l'Àsia i 1 milió a Nord-amèrica.

Però, entretant, les xifres de l'Àsia són tan altes com les de l'Àfrica central; i continuen creixent a una velocitat vertiginosa. L'Àsia aviat tindrà més infectats que no pas el continent negre (vegeu gràfic).

Per a l'any 2000, els pronòstics prudents calculen 40 milions d'afectats a tot el món. Un nou estudi de la Universitat de Harvard ja parla de 120 milions, amb més del 80% corresponents als països del Tercer Món.

"Totes les xifres són d'abans-d'ahir l'altre", es lamentava pel novembre del 1992 un participant de la conferència sobre la sida a Nova Delhi. L'expert indi en sida, I. S. Gilada, prediu, només per a l'Índia i en un futur immediat, de 20 a 50 milions de seropositius (és a dir, d'afectats pel HIV, *Human Immunodeficiency Virus*; també VIH, Virus d'Immunodeficiència Humana). Segons Gilada, el país "serà devastat".

En el mateix to s'expressa l'ex-ministre tailandès Mitchai, que amb el seu programa de planificació familiar s'ha guanyat el motiu de Mister Condom: "La sida és l'amenaça més gran a la seguretat de la nostra regió; no pas en el sentit militar, sinó molt pitjor, en el sentit econòmic".

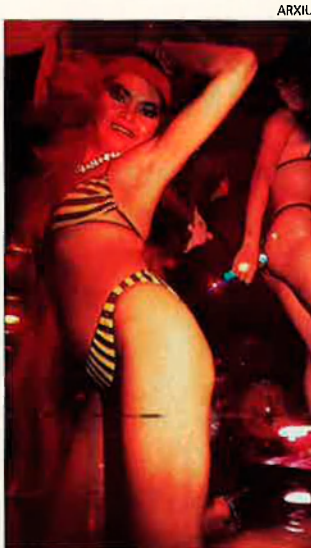
L'epidèmia podria posar en perill els miracles econòmics espectaculars d'alguns estats asiàtics i agreujar les crisis dels més pobres. Uns costos astronòmics afeixugarien la política econòmica; per exemple, amb la cura dels pacients o amb la pèrdua de mà d'obra.

Només per la densitat de població, el nombre de morts serà més alt que no a l'Àfrica, on viuen 700 milions de persones; a l'Àsia són 3.000 milions. I cap judici pericial no és capaç de mesurar el sofriment humà que la nova pesta infligirà a la població d'aquest continent, ja turmentada per la fam i l'opressió, les epidèmies i les catàstrofes naturals.

Pocs anys abans, les masses asiàtiques encara se'n sentien immunitzades; per a ells, la sida era una malaltia d'homosexuals nord-americans, de prostitutes de l'Occident corromput, d'africans negres luxuriosos o d'estrangers drogoaddictes, que ocupaven a bandades les platges i muntanyes de l'Àsia.

Tot i així, hagi importat la pesta dels nous temps qui l'hagi importada, el risc potencial és de collita pròpia. A l'Àsia encara la gent no es mor en massa de sida (fins ara potser són 15.000, els morts). Els horripilants quadres clínics encara no són cap experiència diària, com és el cas a San Francisco.

Però, segons Don L. Douglas, col·laborador d'una organització nord-americana d'ajuda contra la sida a l'Àsia, "d'ací a deu anys, aquí no parlarà ningú més de la sida com d'una malaltia

La prostitució, les drogues i el tractament criminalment irreflexiu de la sang i del plasma són les causes principals de la propagació dramàtica de la sida a l'Àsia. Sense limitar-se als bulliciosos barris de bordells de Bangkok, Bombai, Manila o Seül, ja fa temps que la síndrome també ha arribat a localitats apartades del Nepal o de Laos.

africana o d'homosexuals, serà la malaltia asiàtica".

La prostitució, les drogues i el tractament criminalment irreflexiu de la sang i del plasma són les causes principals de la propagació dramàtica de la sida a l'Àsia. Sense limitar-se als bulliciosos barris de bordells de Bangkok, Bombai, Manila o Seül, ja fa temps que la síndrome també ha arribat a localitats apartades del Nepal o de Laos.

A diferència d'Europa, s'hi ha declarat en unes proporcions molt més terribles fora dels grups de risc clàssics. Ja s'hi propaga sobretot a través dels contactes heterosexuales, que, segons l'OMS, sumen les tres quartes parts de totes les infeccions. L'altra quarta part ve de les transmissions amb xeringues infectades de drogoaddictes, transfusions de sang contaminada, donacions de sang de portadors d'HIV i de relacions homosexuals. Homes i dones ja en són tocats en la mateixa mesura.

Es sobretot la pobresa la base als factors més perillosos de la prostitució i les drogues. L'ex-director del programa de l'OMS sobre la lluita mundial contra la sida, Jonathan Mann, que al 1991 va dimitir del càrrec en protesta, no ho diu pas perquè sí, que la sida busca "les seves víctimes al Tercer Món".

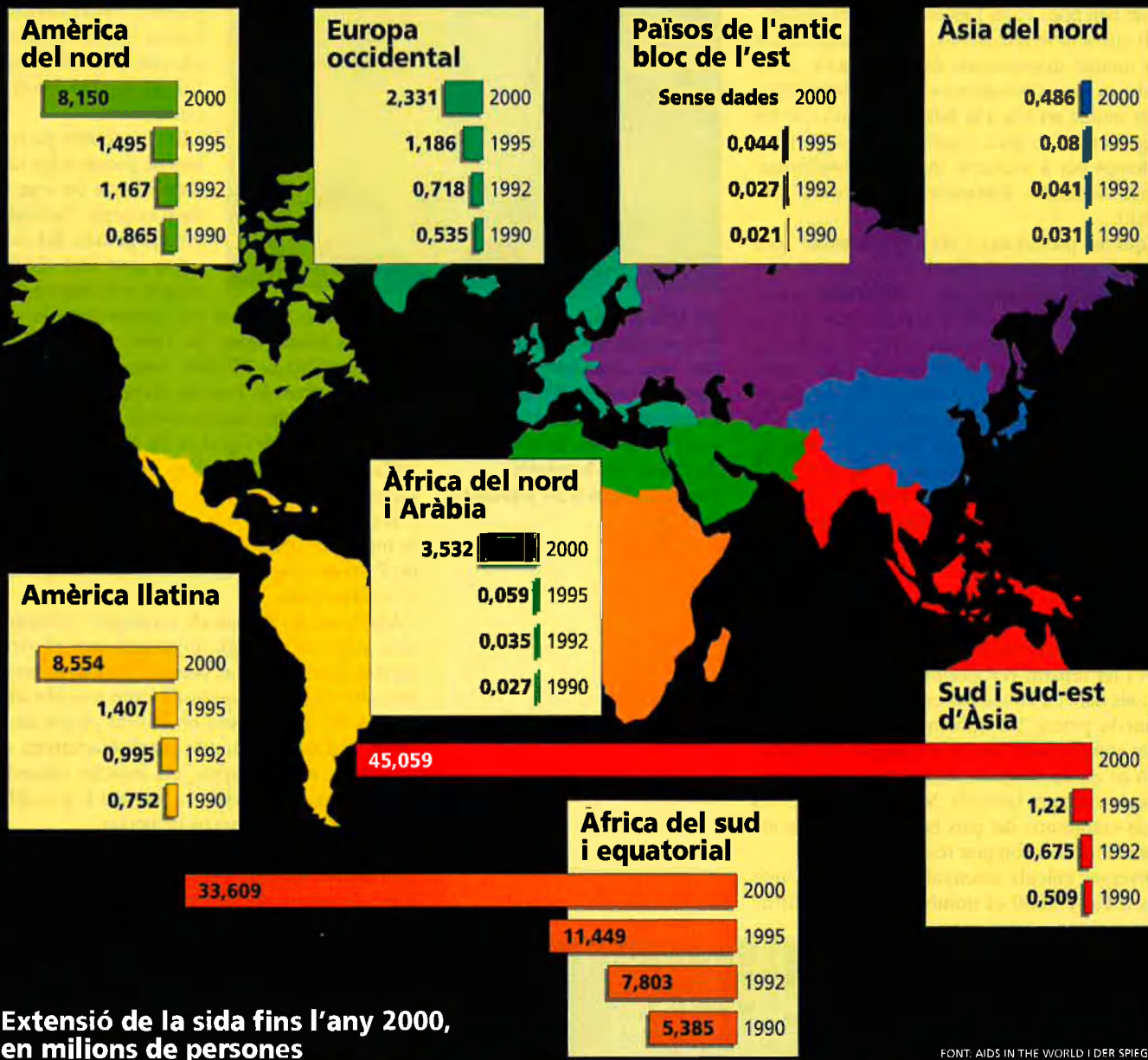
Jonathan Mann, reconegut expert internacional en aquest terreny, fundador a Boston de l'institut Global Aids Policy Coalition, va publicar un *World Aids Report* la tardor del 1992. Ell parla de la "concatenació d'aquesta pandèmia amb la totalitat dels problemes socioecològics del planeta".

Per a les dones dels barris pobres de l'Índia vendre's el cos neulit és sovint el darrer recurs per a guanyar-se el pa. Els camperols depauperats de Tailàndia envien les filles, sovint adolescents, als bordells de les fulgurants ciutats. De noies raptades i comprades, provinents de les regions frontereres de Birmània agitades per les revoltes, n'hi arriben desenes de milers, a Chiang Mai, al nord de Tailàndia, on nou de cada deu prostituïdes pel preu més baix són portadores del virus.

Birmània, que els militars al poder van rebatejar amb el nom de Myanmar, era tancada a pany i forrellat a la resta del món fins fa pocs anys. El país potser tenia mala fama per la seva participació en el tràfic d'heroïna dins el triangle d'or Laos-Tailàndia-Birmània, i per la brutalitat dels militars. Ara, amb la drogoaddicció i la prostitució dins el país, Birmània se les heu amb 100.000 seropositius. Els preservatius es venen, per unitats, als mercats de les urbs. Signifiquen un luxe prohibitiu per a un sou mitjà.

Semblant és el destí del pobríssim regne de l'Himàlaia, el Nepal, que abasta el barri de prostitutes de la ciutat índia de Bombai amb desenes de milers de noies. La prostitució de criatures petites i de noiets també és un pro-

Ritme de propagació del virus de la sida

Extensió de la sida fins l'any 2000, en milions de persones

FONT: AIDS IN THE WORLD I DER SPIEGEL

blema de la misèria a la capital filipina, Manila.

Molts dels qui han fugit del camp a les ciutats per pura indigència, hi agafen el virus i tornen al poblet de muntanya o de la selva, de visita o per sempre, perquè se senten malalts o perquè els han descobert la malaltia. Ara s'encarreguen d'estendre'n el contagi a casa seva –sempre que els soldats no els matin en travessar la frontera, com es va informar des de Birmània.

També han arribat a Chiang Mai 5.000 noies de la pobra regió del Yunnan, al sud-oest de Xina. La seva pàtria ha esdevingut l'epicentre de la sida a la Xina. Gairebé el 90% dels camperols que hi viuen, sense recursos, s'injecten

heroïna provinent del triangle d'or: vuit de cada deu són tinguts per infectats.

Un altre factor d'augment de la sida són els estols de milions de treballadors temporals ambulants, tant a la Xina com a l'Índia, que arrosseguen la malaltia pels pobles. I no hem d'oblidar els camioners interurbans, que només a Tailàndia són 200.000. Són mal pagats i prenen estimulants per mantenir-se desperts. "Per ells, aturar-se al bordell és tan normal com fer benzina", diu un coneixedor d'aquest ambient dels genets de les carreteres.

Els camioners del sud de l'Índia troben oportunitats a tots els pobles i consideren que fer una paradeta ràpida ran de camí és un impera-

tiu per a la salut: cal treure's de l'entrecreu la xafogor acumulada durant la ruta.

Contra la catàstrofe epidèmica de llarga durada que s'anuncia al seu continent, els governs hi fan ben poca cosa. Les estadístiques oficials, amb xifres molt rebaixades, donen generalment una imatge minimitzada de la situació. Això també té per conseqüència que els buròcrates de la sanitat arribin a la falsa conclusió que tot plegat no és tan greu i que encara queda prou de temps per a iniciar-hi la lluita i assabentar-ne els ciutadans. Tailàndia n'és la lloable excepció.

Aquí les prostitutes i els soldats estan sota control permanent; les malalties venèries són registrades i tractades, car multipliquen el risc d'infecció de l'HIV. Dos cops l'any s'hi duen a terme reconeixements en sèrie en cada sis grups de població. Hi ha campanyes informatives per la televisió, per la ràdio i a les escoles.

L'objectiu del delegat de l'acció contra la sida a Tailàndia, Mitchai, és el d'una "societat de condom al 100%". En tres anys, el consum de les gomes —anomenades per tot el país *mitchais*, en honor del promotor— ha augmentat de 30 milions al quàdruple anual. El Govern en facilita la meitat de franc. Als bordells, el 90% dels visitants ja n'usen.

Els preservatius llueïen a les postals de Nadal impreses per la delegació de Mitchai; és ell qui en va fer repartir per gasolineres i festes diverses; als bars en donen per comptes del canvi en moneda petita. La informació sobre la sida aviat anirà inclosa tant en els paquets de fideus com en els de bolquers, en les pastilles de sabó i en els extractes bancaris. Segons Mitchai, "els grans empresaris del país han comprès que els morts no poden comprar res".

Diversos càlculs assenyalen, tanmateix, que fins a l'any 2000 el nombre de seropositius

En tres anys, el consum dels condoms al paradís del sexe (Tailàndia) ha augmentat de 30 milions al quàdruple anual. El Govern en facilita la meitat de franc. Als bordells (baix), el 90% dels visitants ja n'usen.

també aconseguirà a Tailàndia una mitjana de dos a quatre milions; amb 650.000 pacients, la síndrome mortal s'haurà declarat obertament; aleshores haurà caigut el 6% dels tailandesos.

Els centenars de milers de prostituïdes han contribuït a fer que el món conegui Tailàndia com al paradís del sexe i han atret tant els europeus a la recerca d'una fornicació fàcil com els turistes d'un dia vinguts dels països veïns. En 1991, només del Japó van arribar-hi 250.000 homes. Aquest ram continua essent la font de divises més important de Tailàndia —mentre no es dugui a terme la idea de Mister Condom de tancar d'una vegada tots els bordells i bars de *go-go-girls*, "la indústria de la mort".

Segons dades oficials, tenen el virus gairebé la meitat de totes les prostitutes de Bangkok o de Pattaya —que no és tant com a Chiang Mai, al nord del país.

Així i tot, no és pas als estrangers voluptuosos, a qui es contagia principalment el virus mortal. Les anades al bordell són tan normals per als homes tailandesos com per als alemanys fer una cervesa en havent plegat de la feina. Cada prostituta despatxa diàriament de 10 clients a 20. Després, els mascles tailandesos encomanen el virus a l'esposa i, possiblement, també al fill que ha de néixer.

Les escapades solen ser regulars, són un costum social acceptat com una forma de relaxació i de prova de virilitat: "Qui treballa dur també té dret als grans plaers", diu el metge tailandès Chanuantong Tanasugarn, a tall de justificació.

A Tailàndia, a l'Índia i en altres llocs de l'Àsia, aquesta prostitució tan escampada es basa en una doble moral, que una gran part de l'Occident instruit considera superada: l'esposa, sempre monògama, s'està a casa, amorosa i atenta, manant les minyones o cuinant ella mateixa, i les castes filles esperen el dia que el pare els portarà l'home escollit. És cosa normal que els homes s'esbargeixin als bordells i que els joves hi aprenguin les primeres lliçons de sexe.

En canvi, el perill ha estat reprimit en determinades classes socials, com en l'Índia pudorosa, on la censura cinematogràfica encara talla les escenes de petons. A Madràs, per exemple, la microbiòloga Suniti Solomon, dedicada al problema de la sida, va creure molt de temps que les tradicions familiars, l'actitud bàsicament conservadora i la pretesa espiritualitat

dels hindús podrien preservar-los de la plaga dels altres continents corromputs. "Ara sé que no som allò que creïem de nosaltres mateixos."

L'Índia, que fins al 1986 no va notificar el primer cas de sida, ara ja en té possiblement més que no pas Nord-amèrica: oficialment en declara 11.406, però Jonathan Mann creu que 1,5 milions fóra una suposició realista. El Govern "ha negat totalment" el problema fins fa poc, afirma Gilada, que lluita contra la sida a Bombai. No fa pas gaire Nova Delhi posava en marxa la primera campanya, finançada en major part pel Banc Mundial i amb un cost de 100 milions de dòlars.

El cap de l'organització estatal pel control de la sida és Pronob Ranjan Dasgupta, un home amb gran experiència, després d'haver treballat dos anys a Uganda com a assessor de sanitat de l'ONU. Ell hi veu un avantatge, a l'Índia: "Avui disposem de més informació sobre la malaltia que no pas abans, quan va començar a l'Àfrica".

Un dels primers objectius de Dasgupta és que els indis facin voluntàriament més donacions de sang, perquè la manca de sang i dels productes que s'hi relacionen és un punt macabre en la història de la sida entre aquesta població de 864 milions.

El 15% dels seropositius indis s'ha contagiat a través de les transfusions. Hi ha una manca constant de sang; tan sols es cobreix la meitat de la demanda. De 1.018 bancs de sang només 608 són estatals, ara controlats regularment. Però els serveis privats no es preocupen gaire d'analitzar les seves reserves. No els interessa l'estat dels donadors, sovint mal alimentats, drogodependents i alcohòlics, sovint infecciosos.

A través de l'estesa acceptació de l'amor comprat –també en els pobles petits, on viuen tres quartes parts de la població índia–, el contagi ha arribat a la nova classe mitjana. Per això Dasgupta no veu la seva tasca principal en els reconeixements massius, sinó en la profilaxi i en la informació: "La sida ja és aquí; ara es tracta d'evitar l'efecte de la bola de neu i que un milió no es converteixi en quatre milions".

La ignorància i la superstició dominen tota l'Àsia, quan una bona informació podria salvar el continent. Marta, de vint-i-dos anys, ex-prostituta a les Filipines i portadora del virus, manifesta: "L'amo em deia que la sida no era cap problema per a les dones".

Al parer dels experts, el ministeri de sanitat del Japó rebaixa considerablement les xifres reals amb les seves dades de 2.400 seropositius i uns 500 malalts. Amb tot, un 62% de japonesos enquestats creuen que, la infecció, la transmeten els mosquits. En aquest país ric, amb una població ben instruïda, gairebé un de cada dos creia fins no fa gaire que el virus de la sida es podia encomanar bevent del mateix got.

Un doctor japonès, Ryoichi Nakao, va viatjar fa un parell d'anys a la infestada Bangkok i va declarar-hi que els pacients de la sida podien sanar ben fàcilment, "si es bevien la pròpia orina". A Taiwan i a Singapur, en canvi, la sang d'una cobra acabada de degollar es considera un mitjà de prevenció òptim.

Per al professor de medicina Tsunetsugu Munakata, l'any 1992 va ser "un any especial: per primera vegada va augmentar el parer que la sida també podia importar-nos". També es va imprimir un llibret informatiu per als alumnes

A diferència d'Europa, a l'Àsia s'ha declarat la sida en unes proporcions molt més temibles fora dels grups de risc clàssics. Ja s'hi propaga sobretot a través dels contactes heterosexuals, que, segons l'OMS, sumen les tres quartes parts de totes les infeccions.

japonesos de secundària, que prevé contra els canvis de parella freqüents i fa propaganda dels preservatius; els pressupostos japonesos del 1993 van dedicar uns 80 milions de dòlars a la prevenció, supervisió i tractament de la malaltia.

Al gran imperi de la Xina també creixen les veus d'alarma. "Si no fem alguna cosa aviat, la sida irromprà a la Xina com una marea alta", diu Chen Bingzhong, director de l'institut nacional de formació sanitària a Pequín.

Els mitjans de comunicació estatals només parlen oficialment de 974 seropositius entre 1.170 milions de xinesos. Però Wan Yanhai, de trenta anys, creador del primer assessorament telefònic sobre la sida a la Xina, troba que aquestes dades són una "perillosa absurditat".

Les estadístiques internes del Ministeri de Sanitat xinès ja fa temps que parteixen, pel cap baix, de 10.000 infectats. Wan Yanhai –diplomata a l'escola superior de formació de la higiene de Pequín i, per tant, una mena de terapeuta de l'aparell genital– fins i tot calcula que el nombre de portadors de l'HIV és de 100.000.

Shao Yiming, principal viròleg i investigador de la síndrome a la Xina, adverteix que "les condicions per a una catàstrofe com a Tailàndia o a l'Índia, aquí ja fa temps que hi són". A

l'ombra de la gatamoixeria socialista i de la doble moral confuciana, la prostitució d'homes i dones ha augmentat dramàticament. Només la policia de Pequín calcula que hi ha unes 10.000 dones que "venen la seva primavera". El 1992 van descobrir a tot el país més 240.000 servidors de l'amor, que foren enviades a camps de treball.

Però els controls socialistes es preocupen, més que no pas dels 2 a 4 milions de prostitutes, dels 30 milions que formen la gran comunitat d'homosexuals, la qual, prudentment, es-

quiva l'estat, la policia i els conciutadans: el ciutadà normal de la Xina encara menysprea l'homosexualitat com una malaltia fastigosa que fa perillar l'ordre públic.

Així, doncs, pot considerar-se una petita revolució el que va succeir al bar-karaoke de Pequín Cavallet de Mar, en la primera trobada pública d'homosexuals a la capital del comunisme orientat a l'economia de mercat: uns voluntaris de l'Aids-Hotline, creada un any abans, duien cadascun, amb els dits aixecats, dos preservatius de fabricació xinesa que van repartir entre la concurrència.

Els països veïns encara rebutgen sovint aquestes accions, en general per motius religiosos i morals. A Malàisia, irònicament el major productor de condoms del món i on hi ha hagut oficialment 5.140 casos de seropositius i 42 morts de sida —per molt que els experts creguin que cal multiplicar per deu aquestes xifres—, uns directors d'escola s'han negat a passar un vídeo sobre prevenció de la sida perquè hi sortia una parella besant-se. Amb espots publicitaris, el Govern intenta d'informar prudentment sobre els perills de la sida, però "no diu mai com protegir-se'n", es queixa un assistent social.

La rígida església catòlica de les Filipines

condemna els anticonceptius i, amb ells, els preservatius; i això que hi ha uns 35.000 portadors de la sida! El nou president Fidel Ramos va tenir, si més no, el valor de constituir un consell nacional sobre el virus. Des d'aleshores, al centre de Manila brilla un anunci que informa amb paraules senzilles; hi surt fins la malvista paraula "condom". Els militars s'han de fer anàlisis des del març del 1993.

Al país islàmic veí de l'Índia, el Pakistan —oficialment, 1.000 seropositius, 180 amb la malaltia declarada—, membres de l'Assemblea Nacional i representants de la llei islàmica van reunir-se l'any 1992 per fer un seminari sobre la sida. El Pakistan, que significa "país dels purs", és classificat per l'OMS com una zona de risc, per causa del gran nombre de drogoaddictes, d'una homosexualitat declarada tabú i de les bandades d'homes sedegosos d'amor que cada mes agafen el jet per anar a Bangkok.

Però, malgrat la perillosa situació, els devots experts no van poder decidir-se a aprovar un sexe sense risc. "Quan la gent sàpiga com fer servir un preservatiu, aleshores ja es mourà i l'usarà lliurement", censurava Amir Amza, diputat del partit fonamentalista Jamaat-i-Islami.

La por és semblant a Indonèsia, amb una població majorment musulmana. L'arxipèlag només declara 80 casos de seropositius entre els seus 180 milions d'habitants. Gandung Hartono, director del programa contra la sida, lamenta que el Govern tingui escrúpols a l'hora de propagar públicament l'ús de preservatiu (tot i que en reparteix de franc pels bordells). "Els dirigents musulmans es pensen que, quan parlo de condoms, defenso la prostitució", es queixa Hartono.

Però, com molts dels seus compatriotes, Hartono s'alimenta de l'esperança que l'Islam és una arma miraculosa contra la malaltia, perquè predica la fidelitat conjugal i l'abstinència de drogues.

Amb tot, la quantitat de bordells a Djakarta o a Surabaya, una illa on Bertold Brecht ja va fer ancorar el seu Johnny, fan témer una altra cosa, igual que el nivell d'informació d'una noia de dinou anys, anomenada Cat, que es ven al local Paradise d'aquesta illa: "Nosaltres no tenim res a témer, la majoria dels nostres clients són asiàtics i la sida és una malaltia d'estrangers".

Les bandades de turistes luxuriosos comencen a buscar-se llocs nous. A banda Manila, clàssic paradís de pederastes, se'n van al Vietnam o Laos. En aquests estats comunistes, rigorosament tancats fins no fa gaire, els bordells atrauen els clients amb promeses com ara "Sense sida", o bé "Verges garantides", tot sovint un engany, perquè l'estat de la *virgo intacta* és degut a remeiers versats en costura.

Probablement, a Laos i al Vietnam també hi ha casos de sida, igual que a Cambodja, on la

Per a l'any 2000, els pronòstics prudents calculen 40 milions d'afectats de sida a tot el món. Un nou estudi de la Universitat de Harvard ja parla de 120 milions, amb més del 80% corresponents als països del Tercer Món.

